

Sygn. akt VIII GC 275/16

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Robert Bury

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Emilia Marchewka

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2016 roku na rozprawie

sprawy z powództwa M. Ś.

przeciwko A. C.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 87.664,35 zł (osiemdziesięciu siedmiu tysięcy sześciuset sześćdziesięciu czterech złotych i trzydziestu pięciu groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 maja 2016 roku;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 11.601 zł (jedenastu tysięcy sześciuset jeden złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 275/16

## UZASADNIENIE

Powód M. Ś., powołując się na art. 299 k.s.h., domagał się zasądzenia od A. C. kwoty 87.664,35 zł z odsetkami ustawowymi. Podając podstawę faktyczną powództwa stwierdził, że Sąd Okręgowy w Rzeszowie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 18 maja 2015 roku zasądził od (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na jego rzecz kwotę 78.228 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Egzekucja prowadzona przeciwko spółce okazała się bezskuteczna. Pozwana była prezesem zarządu spółki w chwili zaciągania zobowiązania, stwierdzenia bezskuteczności egzekucji i nie zgłosiła w terminie przewidzianym przez prawo upadłościowe i naprawcze wniosku o ogłoszenie upadłości. Żądana suma to 87.664,35 zł, na którą złożyły się kwota należności głównej 78.228 zł, skapitalizowane na dzień 12 maja 2016 roku odsetki ustawowe w wysokości 8.757,25 zł oraz koszty procesu w kwocie 679,10 zł, domagano się także odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa podnosząc, że nie było podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz że mimo niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz nieszczęścia postępowania układowego spółki powód nie poniósł szkody. Pozwana twierdziła, że powód nie wykazał, że egzekucja z majątku spółki została skierowana do wszystkich składników majątku oraz że nie istnieje związek przyczynowy między niezłożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niezaspokojeniem dochodzonej wierzytelności.

### **Sąd ustalił następujący stan faktyczny.**

19 listopada 2013 roku A. C. została wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) jako członek zarządu i nadal pełni tę funkcję.

Dowód: odpis pełny z rejestru przedsiębiorców S.-T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, k. 8-9.

18 maja 2015 roku Sąd Okręgowy w Rzeszowie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym zasądził od spółki (...) na rzecz M. Ś. kwotę 78.228 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 grudnia 2014 roku oraz kwotę 978 zł tytułem kosztów sądowych. 17 czerwca 2015 roku orzeczeniu nadano klauzulę wykonalności.

Dowód: kopia nakazu zapłaty z 18 maja 2015 roku z klauzulą wykonalności, k. 10-11.

Postanowieniem Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie J. W. wydanym 4 stycznia 2016 roku postępowanie egzekucyjne prowadzone pod sygnaturą akt KM 509/15, wszczęte przez M. Ś. przeciwko dłużnikowi spółce (...), zostało umorzone na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. W uzasadnieniu wskazano, że zgodnie z informacjami z (...) dłużnik nie jest właścicielem pojazdów, aktualnie nie prowadzi działalności gospodarczej pod dotychczasowym adresem. R. Bank, w którym spółka posiadała rachunek, poinformował Komornika o zbiegu egzekucji sądowo-administracyjnej oraz o braku środków na rachunku. Informacje z Urzędu Skarbowego wskazują na brak innych rachunków spółki oraz brak zaksięgowanych nadpłat z tytułu podatku. W postanowieniu odnotowano również, że pozwana zwróciła się o zawarcie ugody z wierzycielem i proponowała spłatę zadłużenia w miesięcznych ratach w wysokości 500-1000 zł począwszy od listopada 2015 roku, kwotę 500 zł wpłaciła w dniu 9 listopada 2015 roku, a pismem z 15 listopada 2015 roku powód propozycję ugody odrzucił.

Komornik ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 226,36 zł i obciążył nimi dłużnika. Kwotę 201,10 zł zapłacił dłużnik, a kwota 25,26 została pokryta z zaliczki wierzyciela, na którego rzecz przekazano kwotę 432,22 zł, w tym tytułem zwrotu zaliczki 133,32 zł oraz tytułem niewykorzystanej części zaliczki kwotę 7,59 zł.

Dowód: postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym S.-P. i Zachód w S. z dnia 4 stycznia 2016 roku, k. 12.

12 maja 2016 roku powód skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty kwoty 87.649,35 zł, w tym 78.228 zł niespłaconej należności głównej, 8.742,25 zł tytułem odsetek ustawowych liczonych zgodnie z tytułem wykonawczym, wyliczonych na dzień 12 maja 2016 roku oraz dalszych odsetek liczonych do dnia zapłaty oraz 679,10 zł tytułem kosztów procesu w terminie 3 dni od dnia doręczenia wezwania.

Dowód: wezwanie do zapłaty z 12 maja 2016 roku – k. 13-14.

### ***Sąd zważył, co następuje.***

Powództwo jest zasadne. Powód wywodzi roszczenie z normy art. 299 k.s.h. ustanawiającej odpowiedzialność deliktową członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością za obniżenie potencjału spłaty długów i doprowadzenie do bezskuteczności egzekucji wynikające z niezłożenia wniosku o ogłoszenie upadłości likwidacyjnej albo z możliwością zawarcia układu według przepisów prawa upadłościowego i naprawczego w brzmieniu przed 1 stycznia 2016 roku. Przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 299 k.s.h. objęte są domniemaniem, zatem członek zarządu może uwolnić się od odpowiedzialności za czyn niedozwolony przez wykazanie ich nieistnienia. Ciężarem procesowym powoda w procesie, którego podstawę prawną stanowi art. 299 k.s.h., jest udowodnienie bezskuteczności egzekucji w przeciwko spółce. Odpowiedzialność członków zarządu jest odpowiedzialnością deliktową za czyn własny, stąd ciężar dowodowy, między innymi, w zakresie braku podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości albo w zakresie braku związku między niezłożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości a szkodą

wierzyciela. Okoliczności te były podnoszone przez stronę pozwaną i na niej spoczywa ciężar dowodu w znaczeniu formalnym i materialnym.

Powód udowodnił bezskuteczność egzekucji wobec spółki, więc stan, kiedy istnieją niezaspokojone zobowiązania, których nie można wyegzekwować od samej spółki. Bezskuteczność powinna wiązać się z niebudzącą wątpliwości nieściągalnością wierzytelności od samej spółki, tj. stanem, w którym z okoliczności sprawy wynika niezbicie, że spółka nie ma majątku, z którego wierzyciel mógłby uzyskać zaspokojenie swojej należności (tak przykładowo Sąd Najwyższy w wyroku z 26 czerwca 2003 roku, V CKN 416/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129). Powód przedstawił postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 4 stycznia 2016 roku o umorzeniu postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. w sprawie KM 509/15 prowadzonego z wniosku powoda. Postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego ma charakter dokumentu urzędowego i jest objęte domniemaniem z art. 244 k.p.c.; stanowi dowód tego, co zostało w nim urzędowo poświadczane. Członek zarządu, jeżeli twierdzi, że oświadczenie w nim zawarte jest niezgodne z prawdą, okoliczność tę powinien udowodnić (art. 252 k.p.c.), co łączy się ze wskazaniem majątku spółki, z którego może być prowadzona egzekucja. Na pozwanej spoczywał ciężar udowodnienia, że egzekucja przeciwko spółce nie była skierowana do wszystkich składników jej majątku, a z pozostałej części możliwe było zaspokojenie wierzytelności. Twierdzeń tego rodzaju nie podniesiono, w rezultacie pozwana nie przedstawiła dowodów wskazanych okoliczności. Propozycja spłaty długu w ratach nie jest dowodem istnienia majątku zdatnego do egzekucji, a na marginesie można zauważyć, że porównanie proponowanej miesięcznej raty oraz kwoty zadłużenia wskazuje, że spłata trwałaby od niemal 8 do 15 lat, co jest właśnie dowodem bezskuteczności egzekucji. Wobec treści postanowienia Komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, braku dowodu istnienia majątku spółki, należało ustalić, że egzekucja przeciwko spółce okazała się bezskuteczna, co jest podstawą odpowiedzialności członków zarządu zgodnie z 299 § 1 k.s.h.

W odpowiedzi na pozew A. C. jedynie ogólnikowo wskazała na nieistnienie związku między niezgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości z poniesieniem szkody przez wierzyciela. Nie przytoczyła jednak żadnych konkretnych twierdzeń, w oparciu o które możliwe byłoby takie ustalenie. Przytoczenia faktyczne powinny dotyczyć sytuacji majątkowej spółki, wartości majątku i wysokości długów, więc zmierzać do uzasadnienia tezy, że kiedy powstały podstawy do złożenia wniosku majątek spółki i tak nie pozwalałby na zaspokojenie wierzyciela. Drugie, jak się wydaje, twierdzenie pozwanej, odnosi się do braku podstaw do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Szkoda, o której mowa w art. 299 § 2 in fine k.s.h. odpowiada różnicy w potencjale majątkowym spółki jaka wystąpiła, a do jakiej nie doszłoby, gdyby we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości (przykładowo uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 1997 roku, III CZP 10/93, OSNC 1998, z. 11, poz. 165; wyrok z dnia 7 lutego 2007 roku, III CSK 227/06, OSNC ZD 2008, Nr A, poz. 19). Jeśli potencjał majątkowy spółki na skutek zaniechania przez członków zarządu zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości obniżył się, członkowie zarządu odpowiadają tylko w granicach obniżenia tego potencjału (przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2011 roku, IV CSK 335/10; z dnia 24 lutego 2011 roku, III CNP 26/10.). Ciężar dowodu, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości potencjał majątkowy (możliwość zaspokojenia) nie zmniejszył się lub też zmniejszył się tylko w określonym zakresie spoczywa, podobnie jak w odniesieniu do pozostałych przesłanek określonych w art. 299 § 2 k.s.h., na dłużniku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 roku, II CSK 390/11). W odniesieniu do tak sprecyzowanego ciężar dowodu, należy zauważyć, że twierdzenia pozwanej o faktach, które miały uwolnić ją od odpowiedzialności, są w wysokim stopniu abstrakcyjne, pozbawione konkretów. Brak jest stwierdzeń dotyczących sytuacji majątkowej spółki, ewentualnie wysokości długów, daty, kiedy spółka zaprzestała płacenia długów, odniesienia wysokości zobowiązań do majątku spółki, więc dwóch podstaw ogłoszenia upadłości przewidzianych w art. 11 prawa upadłościowego i naprawczego przed 1 stycznia 2016 roku. Niewypłacalność definiowana była jako niewykonywanie dwóch wymagalnych zobowiązań pieniężnych albo jako przerost zobowiązań na wartość majątku. Członek zarządu powinien udowodnić, że nie powstały podstawy do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości albo że mimo ich powstania, niezłożenie wniosku nie miało wpływu na niezaspokojenie wierzyciela, co jest

możliwe także, kiedy majątek spółki nie był wystarczający na koszty postępowania i stanowi podstawę do oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 13 p.u. i n.).

Jedynym wnioskiem dowodowym, jednak nie popartym uprzednio twierdzeniami o faktach, a zmierzającym do wykazania nieistnienia przesłanek odpowiedzialności, był wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości i finansów na okoliczność określenia sytuacji finansowej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w okresie od początku grudnia 2014 roku do końca stycznia 2016 roku oraz na okoliczność istnienia związku przyczynowego pomiędzy niezgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości spółki a szkodą wierzyciela.

Obecnie obowiązujący art. 30a z prawa upadłościowego stanowi, że w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego, z wyjątkiem określonym w art. 56b ust. 1. W poprzednio obowiązującym stanie prawnym (prawo upadłościowe i naprawcze) ustalenie podstaw do ogłoszenia upadłości co do zasady nie wymagało wiadomości specjalnych, a kiedy konieczne stawało się porównanie długów spółki z wartością jej majątku, to przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego wymagało wskazania materiału dowodowego, który mógłby stanowić podstawę dla opinii. Celowe stało się wskazanie dokumentów obrazujących sytuację spółki w odniesieniu do jej długów i do stanu czynnego majątku. Pozwana nie przedstawiła żadnych dokumentów finansowych spółki, w oparciu o które możliwa stałaby się ocena, czy w okresie pełnienia przez nią funkcji członka zarządu (a zatem przez niemalże cały okres funkcjonowania spółki) wystąpiły podstawy do ogłoszenia upadłości, a jeżeli tak, to jaki jest związek między niezgłoszeniem wniosku o szkodę wierzyciela. Opinia biegłego służy ustaleniu faktów, które wymagają wiedzy specjalnej, a ustalenie to nie może być poprzedzone poszukiwaniem materiału dowodowego przez biegłego. Opinia nie może być źródłem materiału faktycznego sprawy, ani stanowić podstawy ustalenia okoliczności będących przedmiotem oceny biegłych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 listopada 2014 roku, I ACa 759/14, LEX nr 1563552). Rolą biegłego nie jest poszukiwanie dowodów, lecz wydanie opinii w oparciu o dowody przedstawione przez strony. Biegły wydając opinię opiera się na dowodach już przedstawionych przez strony, przy tym wiarygodność opinii jest weryfikowana przez sąd na podstawie art. 233 § 2 k.p.c. również przez pryzmat wiarygodności dowodów, na których oparł się biegły formułując wnioski opinii. Dowód z opinii biegłego nie może w rezultacie wyręczać stron z formalnego ciężaru procesowego określonego art. 232 k.p.c. Wobec braku konkretnych twierdzeń pozwanej, brak jest przedmiotu dowodu wymagającego wiadomości specjalnych. Strona pozwana nie przedstawiła dowodów, które mogłyby stanowić podstawę dla opracowania opinii przez biegłego, brak konkretnych twierdzeń strony pozwanej nie pozwala nawet na sformułowanie jednoznacznego wniosku, czy jakiegokolwiek ustalenia faktów wymagają wiadomości specjalnych. Z uwagi na brak w materiale dowodowym dokumentów, które pozwoliłyby biegłemu na dokonanie ustaleń „czasu właściwego” na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości i zaistnienia po stronie wierzyciela szkody wskutek niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego zmierzał jedynie do zwłoki w postępowaniu, co uzasadnia jego pominięcie na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. Stwierdzenie, że dowód z opinii biegłego nie może być przeprowadzony z uwagi na brak materiału dowodowego, nie jest antycypowaniem wyników postępowania dowodowego.

Powód udowodnił przesłanki statuujące odpowiedzialność pozwanej jako członka zarządu za zobowiązania spółki zgodnie z art. 299 § 1 k.s.h., pozwana nie udowodniła przyczyn uwalniających od odpowiedzialności, co decyduje o zasadności powództwa.

Pozwana odpowiada za szkodę, która wyraża się kwotą należności głównej, odsetek ustawowych oraz kosztów postępowania, w tym egzekucyjnego. Odpowiedzialność członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje zasądzone w tytule wykonawczym, wydanym przeciwko spółce, koszty procesu, koszty postępowania egzekucyjnego umorzonych z powodu bezskuteczności egzekucji i odsetki ustawowe od należności głównej. W odniesieniu do odsetek, ich zaliczenie do szkody powinno być poprzedzone wezwaniem do zapłaty oznaczonej kwoty odsetek skapitalizowanych na oznaczony dzień. Należność główna wyraża się sumą 78.228 zł, odsetki ustawowe (obecnie za opóźnienie) od 10 grudnia 2014 roku do 12 maja 2016 roku to 8.757,25 zł (wskazane w wezwaniu), koszty procesu - 978 zł. Ponadto z postanowienia Komornika wynika, że wyegzekwowano od dłużnika

kwotę 298,90 zł, którą zaliczono na poczet kosztów procesu. Szkoda powoda wyraża się sumą 87.664,35 zł, której termin zapłaty wyznacza art. 455 k.c., skoro zobowiązania odszkodowawcze ma charakter bezterminowy.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu znajduje postawę prawną w art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Na koszty poniesione przez powódkę w łącznej wysokości 11.601 zł złożyły się opłata sądowa od pozwu w wysokości 4384 zł, opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 7200 zł (ustalone na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 26 października 2016 roku, mającym zastosowanie w sprawach wszczętych i niezakończonych w danej instancji przed tą datą, Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804).

Sygn. akt VIII GC 275/16

## ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)